מהדורה למורה – מפתח תשובות

מטרות הדף:

- להבין כיצד הפכה העברית משפת ספרים לשפת דיבור יומיומית
- להכיר את תהליך חידוש המילים באמצעות שורש ומשקל
- לתרגל אוצר מילים ומושגי לשון מתוך הטקסט

גרסת חנ"מ – פחות פריטים, עד 3 אפשרויות בחירה, בנק מילים, גופן מוגדל ושורות כתיבה רחבות. מומלץ להקריא את ההוראות בקול ולעבוד חלק אחר חלק, בלי הגבלת זמן.

חלק א' – הבנת הנקרא - בחירה מרובה

1. ב – יידיש, לדינו, ערבית ועוד
2. ב – שידברו רק עברית
3. ג – המילון

חלק ב' – נכון או לא נכון

1. לא נכון – היא הייתה שפת ספרים ותפילות בלבד
2. נכון – כך כתוב בטקסט
3. לא נכון – ממשיכי דרכו השלימו את הכרכים האחרונים

חלק ג' – השלמת מילים

1. נעול
2. תשע־עשרה
3. מילון
4. מוכרת

חלק ד' – התאמה

1. 1 – ג (ספרי היסוד של התרבות היהודית)
2. 2 – ד (חיזק ונתן כוח להמשיך)
3. 3 – א (אלה שהקימו גוף או מקום)
4. 4 – ב (החלקים של ספר גדול)

חלק ה' – סדר נכון של האירועים

1. העברית הייתה שפת ספרים ותפילות בלבד
2. בן־יהודה עולה לארץ ישראל ומחליט לדבר עברית בבית
3. בן־יהודה אוסף מילים ועובד על המילון במשך עשרות שנים
4. ממשיכי דרכו משלימים את הכרכים האחרונים אחרי מותו

חלק ו' – כתיבה ומחשבה

1. יש לציין בחירת שורש קיים ותבנית מוכרת, והסבר קצר להיגיון הבחירה

כרטיס יציאה – מה לחפש

- שפת ספרים ותפילות שהפכה לשפת דיבור
- לוקחים שורש עתיק ויוצקים אותו לתבנית/משקל מוכר
- הדוברים עצמם

טיפים להפעלה:

- אפשר לפתוח בדיון קצר על מילים שהתלמידים מכירים וחושבים שהן חדשות בעברית
- כדאי להדגים על הלוח דוגמה אחת של שורש ומשקל היוצרים מילה מוכרת
- בחלק הפתוח, לעודד תלמידים לחשוב על מילה אמיתית שחסרה להם היום



דף תרגול: אליעזר בן־יהודה והמילים החדשות

דף התלמיד/ה חנ"מ

שם: _____ **כיתה:** _____ **תאריך:** _____

הטקסט מספר על אליעזר בן־יהודה ועל המאבק להחזיר את העברית לשפת דיבור חיה, ועל הדרך שבה נבנות מילים חדשות משורש ומשקל.

בנק מילים: נעול | מוכרת | מילון | תשע־עשרה

1 חלק א' – הבנת הנקרא – בחירה מרובה

הקיפו את התשובה הנכונה.

1. באיזו שפה דיברו יהודים בבית לפני כמאה וחמישים שנה, לפי הטקסט?

א) עברית בלבד ב) יידיש, לדינו, ערבית ועוד ג) אנגלית

2. מה החליט בן־יהודה לגבי ביתו?

א) שידברו רק יידיש ב) שידברו רק עברית ג) שלא ידברו כלל

3. מהו מפעל חייו הגדול של בן־יהודה?

א) בניית בית ספר ב) כתיבת שירה ג) המילון

2 חלק ב' – נכון או לא נכון

סמנו ✔ נכון או ✘ לא נכון.

#	משפט	✔ נכון	✘ לא נכון
1	העברית הייתה שפת דיבור יומיומית לפני מאה וחמישים שנה.	☐	☐
2	בן־יהודה היה בין מייסדי ועד הלשון.	☐	☐
3	בן־יהודה הספיק לסיים את המילון לבדו בחייו.	☐	☐

3 חלק ג' – השלמת מילים

השלימו את המילה החסרה.

1. העברית הייתה כמו אוצר יקר שנשמר בארון _____ .

2. בן־יהודה עלה לארץ ישראל בסוף המאה ה_____ .

3. מפעל חייו הגדול של בן־יהודה היה ה_____ .

4. מחדשי הלשון לוקחים שורש עתיק ויוצקים אותו לתבנית _____ .

4 חלק ד' – התאמה

התאימו: כתבו ליד כל מספר את האות המתאימה מהעמודה השמאלית.

1. המקורות	___	**א.** אלה שהקימו גוף או מקום
2. עודד	___	**ב.** החלקים של ספר גדול
3. מייסדי	___	**ג.** ספרי היסוד של התרבות היהודית
4. הכרכים	___	**ד.** חיזק ונתן כוח להמשיך

5 חלק ה' – סדר נכון של האירועים

מספרו את השלבים לפי הסדר הנכון (1, 2, 3...).

☐	בן־יהודה עולה לארץ ישראל ומחליט לדבר עברית בבית
☐	בן־יהודה אוסף מילים ועובד על המילון במשך עשרות שנים
☐	ממשיכי דרכו משלימים את הכרכים האחרונים אחרי מותו
☐	העברית הייתה שפת ספרים ותפילות בלבד

6 חלק ו' – כתיבה ומחשבה

כתבו תשובה מלאה במשפטים שלמים.

1. דמיינו שאתם רוצים לבקש בעברית מילה שעוד לא קיימת. הסבירו איך הייתם ממציאים אותה לפי שיטת השורש והמשקל שבטקסט.

כרטיס יציאה

מה הייתה העברית לפני כמאה וחמישים שנה, ומה השתנה?

איך בונים מילה חדשה לפי השיטה שבטקסט?

איך הרגשתי בשיעור? ☹ 😐 🙂 😀